

#Welcome to Byzantium

Ερευνητικές διασταυρώσεις στην Πάτρα με αφετηρία το Βυζάντιο

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

7-8 Οκτωβρίου 2025

Συνεδριακό Κέντρο Πανεπιστημίου Πατρών, Αίθουσες Ι.12 και Ι.13

Αρχαιολογικό Μουσείο Πατρών, Αμφιθέατρο

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

Το Κάστρο, η επιγραφή του *δεκουρίωνα* Βασίλειου Οξυλίδη, ο πολιούχος Άγιος Ανδρέας και ο χαμένος ναός του, ο λόγιος Αρέθας, η πλούσια χήρα Δανιηλίδα, με τα μεταξουργεία και τις στενές σχέσεις της με τον ιδρυτή της μακεδονικής δυναστείας Βασίλειο Α΄, είναι μερικά μόνο από τα βυζαντινά ορόσημα της Πάτρας στη συλλογική ιστορική μνήμη. Και αν ο σημερινός επισκέπτης δυσκολεύεται να ανασυνθέσει το παρελθόν της πόλης και της ευρύτερης περιοχής από τον τρίτο έως τον δέκατο τρίτο αιώνα με βάση τα σωζόμενα μνημεία, η σύνδεσή τους με το βυζαντινό παρελθόν συνεχώς ανασυγκροτείται. Η ομάδα των βυζαντινολόγων που υπηρετούν σήμερα σε πέντε διαφορετικά Τμήματα του Πανεπιστημίου Πατρών (Ιστορίας-Αρχαιολογίας, Φιλολογίας, Φιλοσοφίας, Γεωλογίας, Αρχιτεκτόνων Μηχανικών) εργάζεται εντατικά προκειμένου να αναδείξει τον βυζαντινό πολιτισμό σε σχέση τόσο με την πόλη και την περιοχή της Πάτρας όσο και με τον ευρύτερο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου. Δίπλα τους, η Εφορεία Αρχαιοτήτων Αχαΐας του Υπουργείου Πολιτισμού διασφαλίζει ότι ολοένα και περισσότερα βυζαντινά κατάλοιπα αποκαλύπτονται και μελετώνται, ενώ ταυτόχρονα συντηρούνται, αναστηλώνονται και τέλος εκτίθενται στο ελληνικό και διεθνές κοινό. Η επιστημονική συνάντηση *#Welcome to Byzantium – Ερευνητικές διασταυρώσεις στην Πάτρα με αφετηρία το Βυζάντιο*, που συνδιοργανώνουν το Πανεπιστήμιο Πατρών και η Εφορεία Αρχαιοτήτων Αχαΐας του ΥΠΠΟ, στοχεύει, σε συνδυασμό με άλλες τρέχουσες και μελλοντικές δράσεις, στην ανάδειξη αυτού του βυζαντινού παρελθόντος. Απευθύνεται στην ακαδημαϊκή κοινότητα –κυρίως στα νεότερα μέλη της και επήλυδες Πατρινούς/ές– την τοπική κοινωνία, καθώς και την επιστημονική κοινότητα της πόλης και της ευρύτερης περιοχής. Προσκαλούνται να συμμετάσχουν σε αυτήν ερευνητές που δραστηριοποιούνται σε ποικίλα επιστημονικά πεδία της Ιστορίας, της Αρχαιολογίας, της Φιλολογίας, της Φιλοσοφίας, της Ιστορίας της Τέχνης και της Αρχιτεκτονικής, με έμφαση τόσο στις βυζαντινές σπουδές όσο και στην Πάτρα, την Αχαΐα, τη Βόρεια Πελοπόννησο και τη Δυτική Ελλάδα κατά τη βυζαντινή περίοδο.

Welcome all to the fascinating Byzantium!

7/10/2025 Συνεδριακό Κέντρο Πανεπιστημίου Πατρών

9.00-9:30 Προσέλευση–Εγγραφή συνέδρων

9:30-10:00 **Χαιρετισμοί**

Χρήστος Μπούρας, Πρύτανης Πανεπιστημίου Πατρών

Γιώργος Ξυδόπουλος, Κοσμήτορας της Σχολής Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών Πανεπιστημίου Πατρών

Δημήτριος Κουκόπουλος, Πρόεδρος Τμήματος Ιστορίας-Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Πατρών

Γιάννης Παπαθεοδώρου, Πρόεδρος Τμήματος Φιλολογίας Πανεπιστημίου Πατρών

Μυρτώ Βέικου, Ειρήνη-Σοφία Κιαπίδου, Αναστασία Κουμούση, Συντονίστριες της Οργανωτικής Επιτροπής

1^Η ΣΥΝΕΔΡΙΑ **Σπουδές για την Πάτρα κατά τη βυζαντινή περίοδο**

Πρόεδρος: Μυρτώ Βέικου

10.00-10.20 Ειρήνη-Σοφία Κιαπίδου

Χρονικό της Μονεμβασίας ή μήπως τελικά Χρονικό της Πάτρας; Μια χαρακτηριστική περίπτωση παραπλανητικής τιτλοφόρησης στη βυζαντινή ιστοριογραφία

10.20-10.40 Αναστασία Κουμούση

Το Κάστρο της Πάτρας: Νέα αρχαιολογικά δεδομένα της έρευνας των ετών 2010-2025

10.40-11.00 Νικούλα Κουγιά & Ιωάννης Ηλιόπουλος

Πολιτισμική συνέχεια και τεχνολογική μεταμόρφωση: η κεραμική παραγωγή στην Πάτρα από την αρχαιότητα έως τον 20ό αιώνα

11.00-11.20 Ανδρονίκη Π. Χρυσάφη

Ι.Ν. Αγίου Ανδρέα Πατρών: Μια διαμάχη για το «καλλίτεχνον και καλλιμάρμαρον» μνημείο

11.20-12.00 Συζήτηση

διάλειμμα/καφές

2^Η ΣΥΝΕΔΡΙΑ *Σπουδές για τη Δυτική Ελλάδα κατά τη βυζαντινή περίοδο*

Πρόεδρος: Κωνσταντίνος Χρυσόγελος

12.20-12.40 Θεοδώρα Κοντογιάννη, Χρήστος Μεράντζας & Βαρβάρα Παπαδοπούλου

Υλικός πλούτος, κοινωνική ταυτότητα και αγροτική παραγωγή στην Ήπειρο κατά την Ύστερη Αρχαιότητα: Το ανασκαφικό πρόγραμμα της αγρέπαυλης στη Στρογγυλή Άρτας

12.40-13.00 Γεώργιος Παπαθεοδώρου, Μαρία Γεραγά, Δημήτριος Χριστοδούλου & Αικατερίνη Δελαπόρτα

Θαλάσσια γεωφυσική έρευνα ναυαγίου βυζαντινής εποχής στη Ζάκυνθο, Ιόνιο πέλαγος

13.00-13.20 Δήμητρα Νικολιά

Τα βυζαντινά μνημεία της Ζακύνθου: σκιαγραφώντας τη μνημειακή τοπογραφία του νησιού κατά τους βυζαντινούς χρόνους και τη Λατινοκρατία

13.20-13.45 Συζήτηση

διάλειμμα/ελαφρύ γεύμα

3^Η ΣΥΝΕΔΡΙΑ *Σπουδές για την κεντροδυτική Ελλάδα κατά τη βυζαντινή περίοδο*

Πρόεδρος: Φεβρωνία Νούσια

14.30-14.50 Πλάτων Πετρίδης

Πάτρα εναντίον Κορίνθου: μια πρόταση συμφιλίωσης

14.50-15.10 Κατερίνα Χαμηλάκη

Η παραγωγή και διακίνηση κεραμικών προϊόντων στην Ανατολική και Δυτική Στερεά Ελλάδα κατά την Πρωτοβυζαντινή Περίοδο. Τυπολογία, τοπικές τάσεις παραγωγής, εισαγωγές.

15.10-15.30 Rossana Valente

Shaping the Byzantine City: Craft, Trade, and the Urban Fabric of Corinth

15.30-15.50 Μυρτώ Βέικου & Christopher Nuttall

Ευρήματα βυζαντινής εποχής σε νησίδες του Σαρωνικού Κόλπου από την Αρχαιολογική Έρευνα Επιφανείας «Μικρό Νησιωτικό Τοπίο του Σαρωνικού (LISP)» του Σουηδικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου

15.50-16.30 Συζήτηση

διάλειμμα/καφές

4^Η ΣΥΝΕΔΡΙΑ **Σπουδές για την κεντροδυτική Ελλάδα κατά την Υστεροβυζαντινή και Μεταβυζαντινή περίοδο**

Πρόεδρος: Σταύρος Μαμαλούκος

16.50-17.10 Αλεξία Σταμούλη

Η δυτική Ελλάδα και η βόρεια Πελοπόννησος στην ύστερη βυζαντινή αγιολογία

17.10-17.30 Νικόλαος Βασιλάκης

Εισηγμένη εφυαλωμένη κεραμική στην Πάτρα από τη Δύση (13ος-19ος αιώνας)

17.30-17.50 Ελένη Μπαρμπαρίτσα

Το βελανιδόδασος της Μάνινας Αιτωλοακαρνανίας και η αξιοποίησή του κατά την Ύστερη Βυζαντινή Περίοδο. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις.

17.50-18.20 Συζήτηση

Δείπνο Συνέδρων

8/10/2025

Αρχαιολογικό Μουσείο Πατρών

5^Η ΣΥΝΕΔΡΙΑ *Σπουδές για την κεντροδυτική Ελλάδα κατά την Υστερο-βυζαντινή και Μεταβυζαντινή περίοδο*

Πρόεδρος: Αναστασία Κουμούση

9.00-9.20 Σταύρος Μαμαλούκος

Η αρχιτεκτονική στη λατινοκρατούμενη Νότια Ελλάδα από τις αρχές του 13ου ως τα μέσα του 15ου αιώνα

9.20-9.40 Δημήτρης Αθανασούλης

Η συμβολή των ηλειακών μνημείων στην ανάταξη της σταυροφορικής Ελλάδας

9.40-10.00 Ειρήνη Μαγκανιώτη

Το παρεκκλήσιο Αγίου Ιωάννου Προδρόμου στην Ιερά Μονή Αγίων Πάντων στο Βελημάχι Τριταίας (18ος αι.) – Παρατηρήσεις στο εικονογραφικό πρόγραμμα και στις τοιχογραφίες

10.00-10.30 Συζήτηση

διάλειμμα/καφές

6^Η ΣΥΝΕΔΡΙΑ *Βυζαντινές σπουδές στην Πάτρα*

Πρόεδρος: Αλεξία Σταμούλη

10.50-11.10 Πέτρος Κουφόπουλος

Νέα στοιχεία για την ανοικοδόμηση και οργάνωση της μονής Σινά στους χρόνους του Ιουστινιανού

11.10-11.30 Φεβρωνία Νούσια

Βυζαντινά 'tablets' και 'e-books'

11.30-11.50 Κωνσταντίνος Χρυσόγελος

Ο Θεόκριτος και ένα πιθανό ερωτικό υπονοούμενο σε ποίημα του 12ου αιώνα

11.50-12.10 Άρτεμις Λαγού

Συναισθήματα και Ιστορία: Μια άλλη «ανάγνωση» της βυζαντινής ιστοριογραφίας

12.10-12.45 Συζήτηση

διάλειμμα/ελαφρύ γεύμα

7^Η ΣΥΝΕΔΡΙΑ *Βυζαντινές σπουδές στην Πάτρα*

Πρόεδρος: Ειρήνη-Σοφία Κιαπίδου

13.30-13.50 Ιωάννης Δημητρακόπουλος

Πτυχές της συμβολής της σκέψης του Θωμά Ακυινάτη στην υστεροβυζαντινή φιλοσοφία

13.50-14.10 Ειρήνη Μπαλκογιαννοπούλου

Η συμβολή του Γεώργιου Σχολάριου στην υστεροβυζαντινή λογική: άγνωστες πηγές

14.10-14.30 Χριστοφόρα Φύτρου

Νέες ερευνητικές προσεγγίσεις στα Αμφιλόχια του πατριάρχη Φωτίου

14.30-15.00 Συζήτηση

διάλειμμα/καφές

8^Η ΣΥΝΕΔΡΙΑ *Ανάδειξη βυζαντινών και μεταβυζαντινών μνημείων και αρχαιολογικών χώρων*

Πρόεδρος: Γιάννης Δημητρακόπουλος

15.15-15.35 Μαρία Κυριακοπούλου

Αντιμετώπιση φθορών της κεραμικής του Κάστρου της Πάτρας: Τεχνικές και Εφαρμογές

15.35-15.55 Αθανασία Ράλλη

Κάστρο Χλεμούτσι: επεμβάσεις ανάδειξης και σχέδιο διαχείρισης ενός εμβληματικού μνημείου της φραγκοκρατίας στη ΒΔ Πελοπόννησο

15.55-16.15 Τρύφωνας Τρυφωνόπουλος

Situs Imperii Sinici, 1679. Η συντήρηση ενός χειρόγραφου κώδικα από την Ιερά Μονή Χρυσοποδαρίτισσας Πατρών

16.15-16.35 Σπυριδούλα Πυρπύλη

Δημόσια βυζαντινή αρχαιολογία. Από το πανεπιστήμιο στην κοινωνία των πολιτών: η περίπτωση της Αιτωλοακαρνανίας

16.35-17.15 Συζήτηση

17.30-18.30 Αρχαιολογική ξενάγηση στο Κάστρο της Πάτρας εκ μέρους της ΕΦΑ Αχαΐας

Οργανωτική Επιτροπή

Συντονίστριες

Μυρτώ Βέικου, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Πατρών
Ειρήνη-Σοφία Κιαπίδου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Φιλολογίας Πανεπιστημίου Πατρών
Αναστασία Κουμούση, Διευθύντρια Εφορείας Αρχαιοτήτων Αχαΐας, ΥΠΠΟ

Μέλη

Μαρία Γεραγά, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Γεωλογίας Πανεπιστημίου Πατρών
Ιωάννης Δημητρακόπουλος, Καθηγητής, Τμήμα Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Πατρών
Σταύρος Μαμαλούκος, Καθηγητής, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πανεπιστημίου Πατρών
Χρήστος Μεράντζας, Καθηγητής, Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Πατρών
Φεβρωνία Νούσια, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Φιλολογίας Πανεπιστημίου Πατρών
Γιώργος Παπαθεοδώρου, Καθηγητής, Τμήμα Γεωλογίας Πανεπιστημίου Πατρών
Αλεξία Σταμούλη, ΕΔΙΠ, Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Πατρών
Κωνσταντίνος Χρυσόγελος, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Φιλολογίας Πανεπιστημίου Πατρών

Χορηγός

Φεστιβάλ Υποδοχής Πρωτοετών Welcome to UP, Πανεπιστήμιο Πατρών

Εικόνες

Σ. 1: Κάστρο Πάτρας, όψη Οθωμανικού προμαχώνα από δυτικά. © ΕΦΑ Αχαΐας

Σ. 8: Κάστρο Πάτρας, η πύλη του Αιγιαλού στον πύργο της πρωτοβυζαντινής περιόδου.
© ΕΦΑ Αχαΐας

